

بایستگی های ازدواج در اسلام

دکتر امیرحسین رستگار
مدرس و محقق

در نگاه قرآنی از نظر هستی شناسی ازدواج امرتکوینی بوده است، یعنی خدای متعال همه موجودات را زوج و جفت آفریده است، و آفرینش موجودات جفتی و به صورت زوج بوده است، اما جفت شدن و ترویج و ازدواج کردن بر اثر مقاصدی به عهده خود موجودات است به این معنا که موجودات باید شرایط جفت شدن و ازدواج کردن را داشته باشند تا این جفت شدن و ازدواج محقق شود. مهم ترین شرط برای ازدواج بلوغ است، خواه بلوغ سنی و خواه بلوغ فکری و عقلی، آیه شریفه الهی می فرماید: «یتیمان را بیازماید تا آنگاه که به سن زناشویی رسند، پس اگر در آنان رشدی یافتید اموالشان را به خودشان واگذارید.» (نساء/۶)

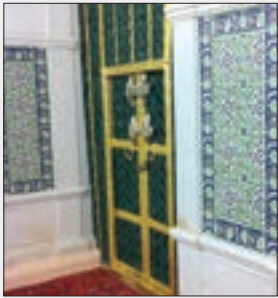
اما چرا خداوند متعال موجودات را از جنس خودشان جفت بیافرید؟ «و خدا از جنس خود تا نا برای شما جفت هایی آفرید.» (نحل/۷۲) اصل اولیه در مسئله ازدواج تکثیر نسل و سپس صیانت نفس از زشتی هاست. رسول خدا(ص) فرمود: «تا کجوا تکثروا فإنی أباهی بکم الأمم یوم القیامة و لو بالسقط، نکاح امت من چنانچه به کثرت نسل منجر شود موجب مباهات من به امت های دیگر در روز قیامت خواهد شد. شرط دیگری که در ازدواج باید به آن توجه شود و خدای تعالی آن شرط را از آیات خود قرار داده است، آرامش میان زوجین است. «و از نشانه های او اینکه همسرانی از جنس خودتان برای شما آفرید تا در کنار آنان آرامش یابید و در میانتان مودت و رحمت قرار داد.» (روم/۲۱) این آرامش هم برای زن است و هم برای مرد، زیرا در قاموس قرآنی زوج هم برای مرد اطلاق می شود و هم برای زن، لازم نیست برای زن زوجه گفته شود، همان گونه که قرآن کریم می فرماید: «گفتیم: ای آدم! تو و همسرت در این بهشت سکونت گیرید.» (بقره/۳۵) و نفرمود یاد آرم اسکن انت وزوجتک الجنة. پس زوج هم به شوهر اطلاق می شود و هم به زن گفته می شود. با ازدواج و جفت شدن آرامش حاصل می شود. آرامشی که در اینجا ذکر کرده است همانند آرامشی است که خداوند متعال برای انسان ها با خلقت شب فراهم کرده است. اگر انتخاب زوج برای همسری صحیح و بر اصول دینی باشد، قطعاً آرامشی که در کنار یکدیگر خداوند متعال وعده فرموده است، حاصل خواهد شد. اگر در همسری تفاوت وجود داشته باشد، تناقضات و ضدیت نبود آرامش حاصل خواهد شد. برای همسری باید همانند یکدیگر بوده باشند. این همانندی نه از جهت مادی و ظاهری است، بلکه همانندی و همسری باید از جهت اعتقادی باشد، والا هیچ کس با پیامبر خدا(ص) کفو و همانندی و همسری نمی توانست داشته باشد. دلیل این همسری به واسطه اعتقاد را مولوی چنین گفته است که نباید میان دو چیز مقایسه ظاهری شود. او تمثیلی را بیان می کند که صاحب مغازه ای طوطی سخنگویی داشت که شیرین و دلکش سخن می گفت و برای شکستن ظرف های روغن، صاحب مغازه طوطی را تنبیه کرده و بر اثر این تنبیه پرهای سرش ریخته بود به مغازه وارد شد و بی درنگ طوطی به سخن آمد و گفت که موهای سرش ریخته بود به مغازه وارد شد و بی درنگ طوطی به سخن آمد و گفت آیا تو هم ظرف روغن بشکسته ای؟ مولوی نتیجه گیری کرده و می گوید:

کار پاکان را قیاس از خود مگیر
جر چه ماند در نبشتن شیر. شیر
جمله عالم زین سبب گمراه شد
کم کسی ز ابدال حق آگاه شد
همسری با انبیا برداشتند
اولیا را همچو خود پنداشتند
هر دو گون آهو گیا خوردند و آب
زین یکی سرگین شد و زان ششک ناب

خودشان را همچون انبیا پنداشتند یعنی خود را همانند آن ها می دیدند، در حالی که همانند و کفو آن ها هیچ کسی نیست. پس کفو بودن یعنی باید از جهت فکری و اعتقادی همانند یکدیگر بوده باشند و الا اختلاف میان آن ها رشد می کند. اگر کسی میان همانندی و همسری دو فرد را با معیارها و خط کش مادی و ظاهری اندازه گیری کند لاجرم پلیدی و اختلاف ظهور خواهد یافت، چرا که نبود همانندی و کفو بودن دلیل ظهور اختلافات شدیدی خواهد بود که سلب آرامش و انفکاک و جدایی محقق خواهد شد.

خانه ای که نام خدا در آن یاد می شد

خانه فاطمه زهرا(ص) در مدینه

خانه حضرت فاطمه(ص)، در طرف شرق مسجد النبی(ص)، هم ردیف دیگر حجره های رسول الله(ص) و در وسط آن ها قرار دارد. این خانه دو در داشت که یکی به مسجد بازمی شد و حضرت علی(ع) هنگام نماز از آن وارد مسجد می شدند و در دیگر به بیرون مسجد بازمی شد که رفت و آمد اهالی خانه از آن در بود. در دوره های بعدی و در توسعه مسجد النبی این خانه خراب شد و حالا در محدوده ضریح

پیامبر(ص) قرار دارد. بعد از ازدواج حضرت علی(ع) با حضرت فاطمه(ص) حضرت خانه ای تهیه کردند که با خانه پیامبر(ص) فاصله اش زیاد بود و بعد از مدتی حضرت فاطمه(ص) از پیامبر(ص) خواستند که در خانه ای زندگی کنند که نزدیک خانه پیامبر(ص) باشد، ولی پیامبر(ص) نمی توانست این درخواست دخترش را اجابت کند. خبر به گوش حارثه بن نعمان انصاری، رئیس یکی از تیره های خزرج، رسید که خانه اش فقط ۲۰۰ متر با مسجد فاصله داشت و خودش در آن سکونت داشت و از همه خانه های بنی نجار به مسجد نزدیک تر بود. حارثه خانه را خالی کرد و کلیدش را نزد رسول خدا آورد و گفت هدیه ای است برای دخترتان. حضرت فاطمه در نهایت به خانه ای که متعلق به حارثه بن نعمان بود نقل مکان کردند. محل زندگی حضرت علی و حضرت فاطمه(ص) و زادگاه امام حسن(ع) و امام حسین(ع) همین بوده است. در روایتی از شیعه و سنی آمده است پیامبر(ص) خانه فاطمه(ص) و علی(ع) را از بهترین خانه ها معرفی می کرد که در آیه «فی بیوتِ اَئِنَّ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَ یَذْکُرَ فِیْهَا اَشْمُؤُاَ یَسْبُحُ لَٰهٖ فِیْهَا بِالْمَدِّ وَالْاِضَالِ، در خانه هایی که خدا رخصت داده که(قدر و منزلت) آن ها رافت باید و نامش در آن ها یاد شود. در آن (خانه) ها هر بامداد و شامگاه او را نیایش می کنند، درباره آن ها گفته شده است.

خانواده

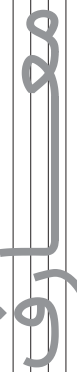
به سبک ساخت یک جلسه مطول مطوی در محضر مقام معظم رهبری

انتشارات صهبا با جمع آوری بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره ازدواج و نقش زنان در خانواده دست به انتشار کتابی جامع و عمیق زده است. یکی از دغدغه های مهم مقام معظم رهبری، دغدغه ایشان بر متن زندگی مردم است که آن را تحت عنوان «سبک زندگی، بیان فرموده اند و مرحله به مرحله، مسائل آن را شکافته اند. اولین عنوانی هم که ذیل مبحث سبک زندگی طرح می کنند، موضوع «خانواده» است. در این کتاب اول، نوع نگاه ایشان به زن و نقش او در خانواده و دوم، ارائه دادن الگوی جامع خانواده اسلامی برای جوامع بشری تبیین شده است. این موضوع ها همچون یک رمان محتوایی، خواننده محترم را جذب می کند و به دنبال خود می کشاند. این اثر در ۱۲۸ صفحه چاپ و منتشر شده است.

شهرآرامش
شاهرانوز
۳۰ شنبه
۱۳۹۱
شماره ۱۴۴۴

۱۴

و از آنچه از سوی پروردگارت به تو وحی می شود پیروی کن که خداوند به آنچه انجام می دهد آگاه است.

آیه

سوره احزاب، آیه ۲
ترجمه آیت...مکارم شیرازی

حدیث

خداوند سبحان محمّد، پیامبر خود را فرستاد تا وعده خویش را به انجام رساند و سلسله نبوتش را کامل کند.

حدیث

امام علی(ع)
نهج البلاغه، خطبه ۱

بررسی جایگاه عقل در متون اسلامی در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین مسائلی

عقل؛ پیامبر باطنی انسان

ساحل کریمی

گفت و گو

یکی از مهم ترین تأکيدات قرآنی که در جای جای کتاب خداوند مشهود است، تکبیه بر استفاده از عقل و تدبیر برای ایمان آوردن به خداوند و پیامبرانی است که برای هدایت بشر مبعوث کرده است. بی شک جایگاه عقل برای ایمان آوردن و قرار گرفتن در مسیری که منتهی به هدایت می شود بسیار مهم است، چرا که معجزه پیامبر(ص) کتابی است که انسان را به اندیشیدن و تفکر و تعقل داشتن در امور زندگی وامی دارد. حجت الاسلام والمسلمین مهدی مسائلی، استاد حوزه و آسیب شناس دینی، در گفت و گو با شهرآرا درباره ضرورت های اعتقاد به نبوت و چرایی تأکید قرآن بر تعقل در مسیر اعتماد و ایمان به انبیای الهی با ما سخن گفته است.

● به چه دلیلی انسان در مسیر رسیدن به خیر و دوری از شر باید به آموزه های پیامبران و فرستادگان خدا ایمان بیاورد و به آن ها اعتماد کند و وقتی انسان برخلاف دیگر چانداران قوه عقل و تعقل دارد؟

به این دلیل که انسان یک قسمت از معنویت را می تواند با عقل خود درک کند. بخشی از آنچه پیامبران به ما می گویند مثل نشانه های الهی در دنیا و مخلوقات که آفریده خداوند هستند بایدن و تفکر قابل درک هستند، اما برخی مسائلی که به پدید آمدن

خیر و شر منجر می شود، چون در این دنیا با هم درآمیخته گاه می تواند انسان را دچار اشتباهات و خطاهایی کند. به همین دلیل انسان باید در پرتو علم لدنی فرستادگان خداوند در مسیر خیر حرکت کند تا از ابتلا به شر در امان بماند.

قرآن کریم بر این امر تأکید دارد که مسیر مؤمن شدن مسیری کاملاً انتخابی است. انسان با اندیشیدن و تعقل در این مسیر قرار می گیرد

● آیا آگاهی که پیامبران به ما می دهند متفاوت از برهان های عقلی است که با تأمل و تفکر می توانیم بدان دست یابیم؟
قطعاً. چون معنویت عالم متفاوتی است و به واسطه علم و عقل و اندیشه محدودی که داریم نمی توانیم نسبت به بسیاری از موضوع های عالم ماورا آگاه شویم. تازمانی که در این دنیا هستیم و به جهان باقی سفر نکرده ایم، نمی توانیم از عالم ماورا اطلاع داشته باشیم. به همین دلیل لازم است پیامبرانی از طرف خدا فرستاده شوند تا ما را در مسیر رسیدن به حق و دوری از شر هدایت کنند. حضور پیامبران برای آگاهی دادن به ما هر چند دارای عقل و تفکر هستیم از این جهت حائز اهمیت است. چرا که قادر به شناخت کامل خطا و اشتباهات خود و تمیز دادن بین مرزهای باریک بین حق و باطل در پاره ای از موارد نیستیم. به همین دلیل پیامبران فرستاده شدند تا انسان را در مسیر فطرت انسانی خود قرار دهند، چرا که همه انسان ها قابلیت با الفعل کردن فطرت الهی خود را دارند.

● آیا بین پیامبران در آگاهی دادن به مردم تفاوتی وجود داشته است؟ به این معنا که چرا معجزه پیامبر خاتم(ص)

کتابی به نام قرآن است؟
زمان هایی که انسان ها در مراحل اولیه زندگی بودند و عقل و آگاهی آن ها نسبت به انسان های آخر الزمان رشد نیافته بود برای اثبات اینکه پیامبران از سوی خداوند فرستاده شده اند و اینکه از سوی جامعه پذیرفته شوند، به طور قطع باید معجزاتی خارق العاده از خود نشان می دادند تا بتوانند مردم را جذب و آن ها را در مسیر هدایت قرار دهند. در موضوع پیامبری حضرت محمد(ص) باتوجه به اینکه انسان آن زمان به بعد رشد یافته و به مراتب نسبت به انسان های پیشین اهل تفکر بود، خداوند بر اساس وضعیت انسان آن روز، کتابی به عنوان قرآن را معجزه ایشان

احکام تکمیلی ازدواج

۱ در ازدواج دائم بعد از عروسی تهیه غذا، پوشاک مسکن و هر چیزی که عرفاً جزو وسایل زندگی زن می باشد بر مرد واجب است و اگر تهیه نکند مدیون است، حتی اگر توانایی آن را نداشته باشد.

۲ انسان نمی تواند همسر خود را به کارهای خلاف شرع وادار کند یا کارهایی که انجام آن ها بر او واجب نیست.

۴ زن در مالکیت اموال خود استقلال دارد، یعنی آنچه شرعا مالک می شود مثل جهیزیه، هدایا و حق الزحمه شغلش مال اوست و شوهر بدون رضایت وی حق تصرف اموال او را ندارد.

۵ مرد نباید همسر دائم خود را به گونه ای ترک کند که نه مثل زن شوهر دار باشد نه زن بی شوهر.

۷ تعیین نکردن مهریه در ازدواج دائم موجب باطل شدن عقد نمی شود و می شود بعدا تعیین کنند.

۶ در ازدواج دائم نفقه وارث بر مرد واجب است.

۸ کار منزل بر زن واجب نیست؛ زن می تواند پولی بابت کار خانه از مرد طلب کند.

خدا(ص) درباره ملاک های انتخاب همسر می فرماید:

«هر که با زنی به خاطر مالش ازدواج کند، خداوند او را به مال وی واگذار می کند و هر که با او به خاطر جمال و زیبایی اش ازدواج کند، در او چیزی را که خوشایند او نیست، خواهد دید و هر که با وی به خاطر دینش ازدواج کند، خداوند تمامی این مزایا را برای او جمع می کند.»

توجه به تربیت خانوادگی و خصلت های اخلاقی امری است که در طول زمان و در مسیر زندگی ما به سرمان به ما کمک می کند تا برای کیفیت

و دوام زندگی و ازدواج خود توشه برداشته باشیم که زیبایی و ثروت از آن دست مسائلی هستند که با تغییر زمان و زمانه و گرد و غبار روزگار دگرگون می شوند. اما یک فرد در هر شرایطی آن گونه رفتار می کند که از کودکی آموخته است و آن را مناسب می داند. پس خوب است اولویت بندی خود را بر امور پایدار قرار دهیم. امام صادق(ع) درباره اهمیت به این امور و توجه به ملاک های انتخاب همسر فرمودند: «خوب دقت کن که خودت را در رکجا می نهی و چه کسی را در مالت شریک می گردانی و بر دین و اسرار آگاه می سازی.»